

14 Powstanie dwubiegunowej Europy

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny.

Uczeń:

- 2) wyjaśnia genezę zimnej wojny i wskazuje najpoważniejsze punkty zapalne w pierwszej jej fazie (wojna w Korei, problem niemiecki);
- 3) wyjaśnia genezę NATO i Układu Warszawskiego;
- 4) omawia proces sowietyzacji państw Europy Środkowo-Wschodniej i opór wobec komunizmu (Berlin – 1953 rok, Węgry – 1956 rok, Czechosłowacja – 1968 rok).

CZAS ZAJĘĆ

3 godziny lekcyjne

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: 1946, 1947, 1948, 1949, 1948–1952, 1953, 1954, 1955, 1961, 1963, 1972
- postaci: Winstona Churchilla, George'a Marshalla, Konrada Adenauera, Johna F. Kenedy'ego

ROZUMIE

- pojęcia: mowa fultońska, żelazna kurtyna, plan Marshalla, Program Odbudowy Europy, doktryna Trumana, Europejska Organizacja Współpracy Gospodarczej (OEEC), Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG), Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego (NATO), Układ Warszawski, Bizonia, Trizonia, most powietrzny, mur berliński, Republika Federalna Niemiec (RFN), Niemiecka Republika Demokratyczna (NRD), powstanie berlińskie, kryzys berliński
- przyczyny sformułowania przez Churchilla pojęcia żelaznej kurtyny
- powody ogłoszenia planu Marshalla i utworzenia RWPG oraz NATO
- powody powołania RWPG oraz Układu Warszawskiego
- przyczyny utworzenia NRD i RFN
- przyczyny i skutki wybuchu powstania berlińskiego
- powody zbudowania muru berlińskiego

POTRAFI

- określić źródła powojennego podziału Europy
- wskazać na mapie żelazną kurtynę oraz państwa niemieckie
- rozwinąć skróty: NATO, NRD, RFN

- podać kraje należące do NATO oraz do Układu Warszawskiego
- wskazać okoliczności sprzyjające rozwojowi ekonomicznego RFN
- omówić przebieg kryzysu berlińskiego
- określić tezy przedstawione przez J.F. Kennedy'ego w przemówieniu wygłoszonym w Berlinie

Materiał realizowany na pierwszej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat i główny cel lekcji (*Dowień się, jak doszło po II wojnie światowej do podziału świata na dwa wrogie obozy*).

II. ROZWIINIĘCIE

Wyjaśniamy uczniom, że po zakończeniu II wojny światowej Europa Środkowo-Wschodnia znalazła się w sowieckiej strefie wpływów. Polecamy uczniom lekturę tekstu źródłowego (m1, s. 164) i zadajemy pytania:

- Kto wygłosił przemówienie?
- Czym była żelazna kurtyna?
- Które państwa znajdowały się w sowieckiej strefie wpływów?

Następnie uczniowie wskazują na mapie w podręczniku (m4, s. 166) państwa objęte sowiecką strefą wpływów.

Prosimy klasę, aby przypomniła, jak wyglądała sytuacja gospodarcza w Europie po II wojnie światowej. Polecamy zapoznać się z treścią tekstu źródłowego (m3, s. 166) i zadajemy pytanie:

- Jakie dwie koncepcje świata wskazał prezydent USA Harry Truman?

Rozdajemy karty pracy. ▶ Uczniowie czytają podrozdział *Plan Marshalla i narodziny RWPG* (s. 164–167), oglądają film *Plan Marshalla*. ▶ Potem na podstawie zdobytej wiedzy wykonują zadanie w karcie pracy. Omawiamy wspólnie odpowiedzi.

Dzielimy klasę na 4-osobowe zespoły, rozdajemy im instrukcje ▶ oraz udostępniamy linki do stron internetowych z artykułami. ▶

Grupa I

Na podstawie treści materiału źródłowego w podręczniku (m2, s. 165) oraz artykułów *Plan Marshalla. Postawić świat na nogi* i *Prof. W. Morawski: Amerykanie mieli nadzieję, że kraje satelickie ZSRR przyjmą plan Marshalla* dostępnych w Internecie oceńcie skuteczność planu Marshalla w odbudowie gospodarki w Europie.

Grupa II

Na podstawie plakatu z podręcznika (m5, s. 167) oraz artykułów *Powstanie RWPG* i *Dr hab. A. Zawistowski: celem powołania Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej nie była obrona przed planem Marshalla* dostępnych w Internecie oceńcie rolę RWPG w krajach Europy Środkowo-Wschodniej.

Po przeanalizowaniu treści materiałów zespoły kolejno prezentują swoje argumenty. Prosimy, aby uczniowie robili samodzielne notatki z wystąpień zespołów, gdyż przyda im się to do pracy domowej.

Wskazujemy uczniom, że po II wojnie światowej pojawiły się dwie organizacje o charakterze wojskowym: NATO i Układ Warszawski.

Dzielimy klasę na 4-osobowe zespoły. Każdej przydzielamy jedną z organizacji i wręczamy odpowiednią kartę pracy. ► Następnie uczniowie, korzystając z podrödziału *Powstanie NATO i Układu Warszawskiego* (s. 167–168) oraz mapy (m4, s. 166), wykonują polecenia dla swojej grupy.

I. PODSUMOWANIE

Zadajemy uczniom pytania:

- Jakie były skutki realizacji planu Marshalla przez państwa Europy Zachodniej?
- W jakim celu utworzono NATO oraz Układ Warszawski?
- Czego symbolem stał się – waszym zdaniem – podział dwubiegunowej Europy?

PRACA DOMOWA

Sporządź konspekt wypracowania na temat Plan Marshalla był szansą powojennej odbudowy gospodarki krajów europejskich, wykonując zadania w karcie pracy. ►

METODY KONTROLI

Uczniowie wykonują polecenie 1 z podsumowania w podręczniku (s. 163).

Materiał realizowany na drugiej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Kontynuujemy lekcję dotyczącą powstania dwubiegunowej Europy. Podajemy temat (Sytuacja w Niemczech po II wojnie światowej) oraz główny cel zajęć (Poznam sytuację Niemiec po II wojnie światowej).

Prosimy klasę o przypomnienie:

- Na ile stref okupacyjnych podzielono Niemcy po II wojnie światowej?
- Jakie kraje kontrolowały te strefy?

Wyświetlamy film *Berlin wall – construction, escapes, fall* (*Mur berliński – budowa, próby sforsowania, upadek*) (do minuty 3:04) ► i prosimy o zapoznanie się z treścią podrödziału *Kryzys w Berlinie i powstanie dwóch państw niemieckich* (s. 168–170). Następnie na podstawie zdobytej wiedzy uczniowie odpowiadają na pytania:

- Z jakich stref okupacyjnych utworzono Bizonię?
- Jaki był cel utworzenia Bizonii?
- Jakie były przyczyny kryzysu w Berlinie?
- Jakie działania prowadziły Stany Zjednoczone, aby dostarczać produkty do zablokowanego Berlina?
- Czym była Trizonia?
- Kiedy powstały dwa państwa niemieckie? Jakie były ich nazwy? [Prosimy o wskazanie na mapie w podręczniku (m7, s. 170) tych państw oraz ich nazwanie].
- Które miasto zostało stolicą RFN, a które stolicą NRD?
- Jak nazywał się pierwszy kanclerz RFN?
- Czego dotyczyły traktaty paryskie z 1954 r.?
- Co pomogło w rozwoju ekonomicznym RFN?
- Jaki był status Berlina Zachodniego?

Dzielimy klasę na 4-osobowe zespoły i rozdajemy im karteczki samoprzylepne. Każdej grupie przydzielamy NRD albo RFN. Polecamy uczniom, aby na karteczkach wypisali hasła związane z życiem na terenie wskazanego kraju, a następnie przykleili je na tablicy. Omawiamy zagadnienia wskazane przez uczniów.

W dalszej części lekcji prosimy klasę o przeczytanie podrozdziału RFN i NRD (s. 170) oraz podpisu fotografii (m8, s. 171) i zadajemy pytania:

- ▶ Na jakich warunkach Stalin był skłonny zgodzić się na zjednoczenie NRD z RFN?
- ▶ Jaki był stosunek krajów zachodnich wobec stanowiska Stalina?
- ▶ Dlaczego doszło do wybuchu powstania berlińskiego?
- ▶ Jakie były skutki powstania berlińskiego?

Prezentujemy uczniom dalszy ciąg filmu *Berlin wall – construction, escapes, fall* (od 3:05 do 10:44) oraz prosimy, aby zapoznali się z treścią infografiki w podręczniku (s. 174). Zadajemy pytania:

- ▶ Dlaczego wybudowano mur berliński?
- ▶ W jaki sposób można było sforsować mur?
- ▶ Dlaczego ludzie uciekali z NRD do Berlina Zachodniego?

Podkreślamy, że ważnym momentem w historii było wystąpienie prezydenta USA Johna F. Kennedy'ego w Berlinie Zachodnim w 1963 r. Polecamy lekturę tekstu źródłowego w podręczniku (m10, s. 173), a następnie wykonanie poleceń 2 i 3 (s. 173).

III. PODSUMOWANIE

Prosimy uczniów, aby podzielili się swoimi refleksjami na temat dzisiejszej lekcji i odpowiedzieli na pytania:

- ▶ W jaki sposób kształtowała się dwubiegunowa Europa?
- ▶ Jakie były konsekwencje tego podziału?

METODY KONTROLI

Uczniowie wykonują zadania kontrolne. ▶

PRACA DOMOWA

Wykonaj polecenie 3 z podsumowania w podręczniku (s. 175).

Materiał realizowany na trzeciej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat (*Podział Europy po zakończeniu II wojny światowej*) i główny cel lekcji (*Przeanalizuj sytuację w Europie po zakończeniu II wojny światowej*).

II. ROZWINIĘCIE

Dzielimy klasę na 3-osobowe zespoły i rozdajemy im karty pracy będące podsumowaniem wiadomości na temat podziału powojennej Europy. ▶ Uczniowie wykonują zadania, pracując w grupach.

III. PODSUMOWANIE

Omawiamy wspólnie odpowiedzi oraz oglądamy film *Life in East Germany (Życie we wschodnich Niemczech)*. ▶ Zespoły mogą w tym czasie poprawić błędne odpowiedzi.

METODY KONTROLI

Uczniowie grają w *Podaj dalej*. Na osobnych kartkach u góry piszemy hasła: „ZSRS”, „Europa demokratyczna”, „mur berliński”, „plan Marshalla”, „żelazna kurtyna”, „doktryna Trumana”. Puszczamy rzędami pierwszą kartkę. Uczniowie piszą lub rysują na niej coś, co jest związane z hasłem. Następnie zaginają fragment kartki tak, aby ich praca nie była widoczna dla kolejnej osoby. Na koniec rozwijamy kartki i wieszamy je na tablicy.

ALTERNATYWA

Tworzymy pokój na stronie garticphone.com i zapraszamy do niego klasę. Wybieramy tryb gry: Historyjka lub Tłum. Mówimy uczniom, że hasła, które będą podawać, dotyczą „Dwubiegunowej Europy”. Zatem mogą narysować lub napisać takie słowa jak „mur berliński”, „żelazna kurtyna”, „Churchill”, „Stalin”, „NATO” itd.

PRACA DOMOWA

Czy mur berliński podzielił czy zjednoczył mieszkańców Berlina? Zajmij stanowisko wobec podanego problemu, uwzględniając argumenty polityczne, społeczne i gospodarcze.